

Kubiatowski, Jerzy

Janusz Jankowski (1889-1971)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/3, 535-538

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JANUSZ JANKOWSKI
1889—1971

Janusz Jankowski urodził się 11 maja 1889 r. w Berdyczowie na Ukrainie jako syn inżyniera kolejowego Janusza Ziemowita Beniamina i Zofii z domu Bielawskich. Po ukończeniu szkoły realnej w Kijowie rozpoczął studia w Instytucie Inżynierów Komunikacji w Petersburgu przeplatane praktyką i pracą zawodową na kolejach Południowo-Zachodnich w Równem, Nadwiślańskich pod Miechowem (studia drugiego tunelu miechowskiego), Władykaukaskich (budowa zakładów naprawczych wagonów), Irańskich na linii Dżulfa-Talbrys oraz Reszt-Kazwin (zdjęcia tachymetryczne). Następnie pracował jako starszy technik przy naprawie przyfrontowych dróg publicznych na północnym froncie rosyjsko-niemieckim (1915—1916), naczelnik zespołu studiów wstępnych i trasowania linii kolejowej Kotłas-Tiumień w Zachodniej Syberii i na Północnym Uralu (1917), traser i projektant kolei Łódziejnoje Pole-Wytiegra-Konosza w Północnej Rosji (1918), technik w biurze studiów linii kolejowych Komitetu Inwestycji Państwowych Północnego Rejonu w Piotrogradzie (1919), naczelnik zespołu w Zarządzie Studiów i Pomiarów Morskich Portu Piotrogradzkiego i w Zatoce Fińskiej. W czasie studiów w Petersburgu brał czynny udział w życiu polskiej młodzieży akademickiej, należąc m. in. do Ogólnostudenckiej Kasy Polskiej i zorganizowanej przy niej biblioteki.

Po uzyskaniu w sierpniu 1922 r. dyplomu inżyniera komunikacji w Leningradzie Janusz Jankowski przyjechał do Polski i rozpoczął pracę w służbie Polskich Kolei Państwowych (PKP). Najpierw pracował w Dziale Mostów Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych (DOKP) w Warszawie. W następnym roku przeszedł do Dyrekcji Budowy Kolei

Państwowych na stanowisko naczelnika dystansu budowy tunelu linii średnicowej Warszawskiego Węzła Kolejowego. Później pracował w Biurze Projektów i Studiów PKP jako naczelnik zespołu na studiach linii kolejowej Woropajewo—Druja na Wileńszczyźnie. W 1927 r. uzyskał drugi dyplom inżyniera dróg i mostów na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej. W latach 1928—1939 przeszedł różne szczeble pracy zawodowej na PKP od referenta technicznego i kontrolera drogowego do stanowiska naczelnika służby drogowej w DOKP Wilno, Kraków, Warszawa i Lwów. Równocześnie z pracą na PKP był w latach 1934—1938 starszym asystentem Katedry Fundamentowania w Politechnice Warszawskiej. Lata II wojny światowej przeżył we Lwowie, gdzie był lektorem języka rosyjskiego w Politechnice i wykładowcą przedmiotów fachowych w Szkole Technicznej, a po powrocie w maju 1944 r. do Warszawy wziął udział w powstaniu warszawskim i został ciężko ranny na Starówce.

Po wyzwoleniu kraju w 1945 r. inż. Janusz Jankowski pracował do emerytury w 1958 r. w Ministerstwie Komunikacji, początkowo jako inspektor w Głównej Inspekcji Komunikacyjnej, potem przedstawiciel Nadzwyczajnej Komisji do usprawnienia transportu kolejowego przy DOKP Szczecin, wreszcie dyrektor Departamentu Budowy i Utrzymywania Kolei, członek Rady Technicznej przy Ministrze Komunikacji i starszy radca do spraw inwestycyjnych.

Po trwającej ponad pół wieku pracy zawodowej i przejściu w 1958 r. na emeryturę inż. Janusz Jankowski poświęcił się całkowicie wyszukiwaniu źródeł, zbieraniu i opracowywaniu materiałów dotyczących historii kolejnictwa oraz wkładu polskiej działalności i myśli technicznej w rozwój komunikacji na świecie. Na te tematy napisał wiele prac, artykułów, recenzji i życiorysów w różnych czasopismach technicznych, w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” oraz w *Polskim Słowniku Biograficznym*. Równocześnie systematycznie gromadził i pieczołowicie przygotowywał materiały do dalszych prac monograficznych z zakresu dziejów kolejnictwa polskiego, pozostawionych w rękopisie. Uwiecznieniem jego pracy w tym zakresie stało się zakończone tuż przed śmiercią i oddane do druku obszerne i bogato ilustrowane dzieło pt. *Mosty w Polsce i mostowcy Polacy do 1920 roku*.

Poza tym inż. Janusz Jankowski był redaktorem książki W. Grobickiego *Bocznice kolejowe normalnotorowe* (1954) oraz opiniodawcą wielu książek o treści technicznej i historyczno-technicznej. Zajmował się działalnością społeczną w Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie oraz w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Komunikacji. W 1959 r. był współzałożycielem i pierwszym wiceprzewodniczącym, a potem członkiem honorowym, Koła Seniorów przy Oddziale Warszawskim Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji, w którym wygłaszał odczyty. Ponadto był członkiem Polskiego Komitetu Geotechniki i Robót Podziemnych przy Naczelnej Organizacji Technicznej.

Za zasługi na polu zawodowym był odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotym Krzyżem Zasługi (dwukrotnie) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a za pracę społeczną w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Komunikacji wyróżniony był Złotymi Odznakami Honorowymi Naczelnej Organizacji Technicznej oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji.

Mgr inż. Janusz Jankowski był powszechnie szanowany za swój prawy charakter i lubiany za swoją pogodę ducha, szczerość, uczyn-

ność i koleżeństwo. Należał do pionierów budownictwa kolejowego w Polsce międzywojennej i przyczynił się znacznie do rozwoju tej dziedziny techniki w kraju. Jako doświadczony i wybitny fachowiec był jednym z nielicznych autorów prac historyczno-technicznych z zakresu polskiego kolejnictwa i mostownictwa oraz komunikacji. Był bliskim współpracownikiem Pracowni Historii Techniki w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN.

Zmarł 7 lipca 1971 r. w Warszawie.

Jerzy Kubiowski

WYKAZ PRAC MGRA INŻ. JANUSZA JANKOWSKIEGO
Z ZAKRESU HISTORII TECHNIKI

1. Jeszcze głos w sprawie podziału administracyjnego Wydziału Drogowego. *Inżynier Kolejowy* R. 11: 1934 nr 8 s. 186—187.
2. 1845—1945. [Krótka niepodpisana wzmianka redakcyjna]. *Przegląd Komunikacyjny* R. 1: lipiec 1945.
3. Stulecie kolei na ziemiach Polski. *Przegląd Kolejowy* R. 1: 1949 nr 1 s. 3—13, nr 2 s. 34—42.
4. Rozwój kolei linowych zagranicą i w Polsce. *Tamże* nr 6 s. 175—182.
5. Głos w sprawie organizacji Ministerstwa Komunikacji. *Trybuna czytelników. Tamże* R. 9: 1957 nr 5 s. 197—199.
6. Początki kolejnictwa na ziemiach polskich. *Przegląd Techniczny* R. 79: 1958 nr 24 s. 1139—1143, ilustr.
7. Zarys historyczny Dyrekcji Kolei w Warszawie. *Przegląd Kolejowy* R. 10: 1958 nr 12 s. 446—452.
8. 150-lecie założenia Petersburskiego Instytutu Inżynierów Komunikacji. *Przegląd Techniczny* R. 80: 1959 nr 36 s. 17—19.
9. O tamie na Zatoce Fińskiej i dziełach inżynierów polskich w Leningradzie. *Życie Warszawy* R. 16: 1960 nr 14 s. 5.
10. Powstanie i pierwszy okres rozwoju kolei. *Przegląd Kolejowy Przewozowy* R. 12: 1960 nr 9 s. 3—16.
11. Jak budowaliśmy tunel linii średnicowej w Warszawie. Ze wspomnień inżyniera. *Stolica* R. 18: 1963 nr 36 s. 6, ilustr.
12. [Rec.] Leningradskij ordiena Lenina Institut Inżynierow Żeleznodorożnogo Transporta imieni akademiaka W. N. Obrazcowa 1809—1959. Moskwa 1960. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* R. 8: 1963 nr 2 s. 291—294.
13. Jacyna Waclaw. W: *Polski Słownik Biograficzny* T. 10: 1963 s. 287—288.
14. Jakubowski Władysław. *Tamże* s. 395.
15. Pięćdziesięciolecie mostu im. ks. Józefa Poniatowskiego. *Stolica* R. 19: 1964 nr 8 s. 2.
16. 50 lat mostu i wiaduktu im. ks. Józefa Poniatowskiego w Warszawie. *Inżynieria i Budownictwo* R. 21: 1964 nr 5 s. 175—180.
17. Stulecie oddania do użytku mostu Kierbedzia przez Wisłę w Warszawie (1864—1964). *Tamże* nr 9 s. 332—335, ilustr.
18. Stulecie mostu Kierbedzia. *Stolica* R. 19: 1964 nr 47 s. 4—5, ilustr.
19. [Rec.] W. Sterner: Narodziny kolei. Warszawa 1964. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* R. 10: 1965 nr 3 s. 411—412.
20. Tunel kolejowy linii średnicowej w Warszawie. [Referat zgłoszony na IV Międzynarodowy Kongres Urbanistyki Podziemnej i Techniki Robót Podziemnych

- w Warszawie w czerwcu 1965 r.] *Przegląd Kolejowy Drogowy* R. 13: 1966 nr 1 s. 18—21.
21. Kierbedź Michał. W: *Polski Słownik Biograficzny* T. 12: 1966 s. 418—419.
  22. Koczorowski Adam. *Tamże* T. 13: 1967 s. 238—239.
  23. Z historii transportu w Polsce. Linie kolejowe na ziemiach Polski w latach 1845—1918. *Przegląd Komunikacyjny* R. 6: 1967 nr 3 s. 120, nr 7 s. 280, nr 8 s. 319, nr 10 s. 400, nr 11 s. 440, nr 12 s. 479; R. 7: 1968 nr 2 s. 80, nr 4 s. 160, nr 7 s. 280, nr 8 s. 320, nr 9 s. 360.
  24. Z historii transportu w Polsce. Pięćdziesięciolecie powstania Polskich Kolei Państwowych (1918—1968). *Tamże* R. 7: 1968 nr 12 s. 477—478.
  25. Komarnicki Bohdan Aleksander. W: *Polski Słownik Biograficzny* T. 13: 1968 s. 375—376.
  26. Komarnicki Karol. *Tamże* s. 377—378.
  27. Koryciński Franciszek. *Tamże* T. 14: 1968 s. 126.
  28. Kubiowski Józef. *Tamże* T. 16: 1971 s. 15.
  29. Z historii transportu w Polsce. Twórczy wkład Polaków w budownictwie kolei państw obcych w latach 1850—1920. *Przegląd Komunikacyjny* R. 10: 1971 nr 1 s. 40, nr 3 s. 116—117, nr 5 s. 38—39, nr 8 s. 33—40, nr 9 s. 38—39; R. 11: 1972 nr 2 s. 32—34.

PRACE POZOSTAJĄCE W MASZYNOPIŚCIE

1. Życiorysy 280 inżynierów komunikacji Polaków absolwentów Instytutu Inżynierów Komunikacji w Petersburgu w jęz. rosyjskim ss. 250, z lat 1958—1959, w zbiorach Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN w Warszawie.
2. Udział Polaków w budowie i rozwoju kolejnictwa państw zaborczych i innych jako rozdział do projektowanej pracy zbiorowej pt. *125 lat kolei polskich* w redakcji Wydawnictw Komunikacji i Łączności w Warszawie ss. 160, z lat 1963—1970.
3. Mosty w Polsce i mostowcy Polacy do 1920 roku. [Napisane na zlecenie Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN]. W druku: Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo PAN we Wrocławiu.
4. Leśniewski Władysław. W: *Polski Słownik Biograficzny* (w druku).